

együttes nevelése, amely otthonaiban nem is vert gyökeret. (Geheeb ugyan megvalósította az Odenwaldschule-ban.)

Szerzőnk a zárófejezetben az előzmények összefoglalásaként megállapítja, hogy Lietz mély és maradandó hatással volt nemcsak hazája, hanem Európa pedagógiai mozgalmaira is: az ő szellemében alapított és vezetett nevelőotthonok száma állandóan nő; az ő érdeme, hogy az embert felfedezték az emberben és hogy az embert szolgálni minden tervszerű nevelésnek nagy feladata. Ezért a német nép őt majdan a hősök és szentek közé fogja sorolni (!). „Igaz ugyan, folytatja, hogy az új nevelés is változni fog, míg az emberek, mint hordozói eleven emberek maradnak. Eljő az idő, amikor más alapvető beállításoknak fognak hódolni, amikor majd idejét múlta az, amit ma új nevelésen értünk. Ma ez illúziómentes nevelésként áll előttünk, nevelési realizmusként, amely számol az élet valóságaival.“ Ez utóbbi állításhoz fűzők saját kritikai elgondolásunkat, amely bár más szempontból, szintén előrelátja az új nevelés és új iskola korlátozott létjogosultságát és időbeli mulandóságát. Nem is beszélve arról, hogy a szóbanforgó vidéki nevelőotthonok már gazdasági okokból is csak kiváltságos kisebbségeknek állnak rendelkezésükre, csak halkán kérdezzük, vajjon a tanulók és tanítók részéről szükségképpen feltételezett és megkövetelt eszményi állapotok még ezekben a válogatott intézetekben is mindig meglesznek-e; azután vajjon azok, akik évekig merőben a szeretet és szabadság légkörében nőnek fel, hogyan fognak helytállani az életben, amelyben amazok ellenkezőjébe botlanak majd lépten-nyomon; vajjon ez intézetek számára is nem a nekik megfelelő és a maitól lényegesen eltérő tanítóképzésen kellene-e kezdeni, amely a tanítóságnak jóval szigorúbb szelekcióját tenné szükségessé lelki, szellemi és testi tekintetben?

Mindezek ellenére létjogosultságukat, mint kísérleti iskolák készséggel elismerünk, ha nem tolakodnék elénk ez a súlyos kérdés: szabad-e az ifjúsággal kísérletezni?
kf.

Severin K. Surisieski: Education in Czechoslovakia. (U. S. Department of the Interior. Office of Education, Washington 1936.)

Az Egyesült-Államok közoktatásügyi hivatalának ezt a kiadványát, jóllehet másodkézből, fontosságára és jellegzetes voltára való tekintettel ismertetjük, mert betekintést enged azokba a kétes erkölcsű propaganda-módszerekbe, amelyekkel ellenfeleink a nemzetközi értelmi együttműködés örve alatt tervszerűen dolgoznak. A munka bírálója, Emil Lehmann drezdai professzor (l. Internationale Zeitschrift für Erziehung, 1937. 2. szám 150—51. l.) azon kezdi, hogy a szerző az „Offica“ összehasonlító oktatásügyének specialistája, 1934. nyarán tanulmányúton volt Cseh-Szlovákiában: annak során számos iskolát látogatott, sok iskolai hatósággal folytatott megbeszéléseket, gondosan elolvasta a hivatalos jelentéseket, szabályzatokat, statisztikákat stb., ámde beérte az eléje terjesztett hivatalos anyaggal, a nélkül, hogy azt személyes megfigyelései alapján kiegészítette, magyarázta vagy bírálta volna. Ezt a feladatot azután Lehmann egyes kirívóbb esetekre alaposan el is végzi: számbeli adatokkal cáfolja, igazítja helyre és egészíti ki azt a Potemkin-képet, amellyel a meghamisított hivatalos adatok a külföldi olvasót megtéveszteni igyekeznek, miközben természetesen elsősorban a német kisebbségnek fájó sérelmeit tárja elénk, a kormánynak mind fokozódó beavatkozását a németek szellemi életébe, a tarthatatlan könyvtálmakat, a német tanítóság zaklatását (*Schikanierung*) stb. Mit szóljunk ehhez mi magyarok akikkel ott mint *quantité négligeable* még kíméletlenebbül bántanak el!

Lehmann a közölt felháborító adatok ellenére a következő higgadt sorokkal

fejezi be ismertetését: „Olyan módon, olyan könyv jött létre, amelyet bátran a cseh hivatalos körökre lehetett volna bízni, amely azonban semmiképen sem alkalmas arra, hogy az amerikai olvasót felvilágosítsa Cseh-Szlovákia nevelés- és oktatásügyének valóságos viszonyairól. Az általunk közölt kiegészítések a tudományos igazság követelménye. Befejezésül tehát csak annak a reményünknek adhatunk kifejezést, vajha ezt a különös (*merkwürdig*) könyvet mihamarabb olyan újabb követné, amely különben alkalmas arra, hogy az angolszász pedagógiai világgal a cseh-szlovák nevelésügyet megismertesse“. Sapientí sat.

kf.

„Számolás tanítás az elemi iskolában“ c. Bene Lajos számolástanítási módszertani munkáiból az I., II., III. osztályok részére írt füzetek már a harmadik kiadásban jelentek meg. A IV., V., VI. osztályok részére szólók a második kiadásban. A munka lélektani és pedagógiai tudással, gyakorlati tapasztalatok alapján nyújt tájékoztatásokat a tananyag módszeres feldolgozására, hogy erős számképeket, tiszta fogalmakat nyerjenek a gyermekek, logikusan gondolkozzanak, gyorsan és biztosan tudjanak számolni. A munka ára : I. o. 1 P 20 f., a II., III., IV., V., VI. o. egyenkint 80—80 fillér.

LAPSZEMLE

Magyar középiskola. XXX. évf. 1937. 1—7. szám.

Dr. Zibolen Endre: A nevelés három tényezője : a család, az internátus és az iskola. Az egyéni és közösségi érdekek a legkönnyebben kiegyensúlyozódnak a családban. Az internátusban inkább kollektív nevelés folyik, míg az iskolában, az egyéni és kollektív nevelés parallel halad s a tanár ügyességén múlik a kettősség harmónikus feloldása, illetve egyensúlyba hozása. (1. sz.) *Dr. Stuhlmann Patrik: A család és az internátus.* (2. sz.) Az elsőbbséget a családi nevelésnek adja, de a gyakorta hangoztatott vádakkal szemben védelmébe veszi az internátusi nevelést, mert ez utóbbi egységesebb nevelést nyújt, mint a család. A családi nevelés mellett szükség van az intézetire is, mert az egyéniségek mellett így alakulhatnak ki fegyelmezett tömegek. A nevelőintézet nem riválisa a családnak, hanem kiegészítője, szükség esetén menedékhely a magára hagyott gyermek számára. Mindezeket a kérdéseket összegezi, lezárja és saját tapasztalataival kiegészíti P. Olasz Péter S. J. „Az internátusi nevelés mint lélektani probléma“ címen közölt rövid cikke. (5. sz.) Nyelvészek érdeklődésére tarthatnak igényt Bakonyi Húgó „A német főnevek ragozása az összes kivételek kiküszöbölésével, négy szabály alapján“ című tanulmánya; (1. sz.) melyben a szokásos ragozási semák helyett, új, kevésbé komplikált módszert mutat be; valamint Dr. Petrich Béla bíráló megjegyzései Lomoschitz Károly nyelvtanítási módszeréhez. (4. sz.) Kifogásolja „a grammatikai alapon beszéltető módszer“ lélektani és didaktikai szempontból helytelen eljárás módját s felhívja a könnyen korrigálható hibákra a szerző figyelmét.

Dr. vitéz Temesy Győző: a nevelőiskola és a cserkészpedagógia között tesz érdekes összehasonlítást. (3. sz.) A nevelőmunka területén a cserkészlet felülmúlta az iskolát, mert előtte járt a nevelési módszer kimunkálásában, sőt kiegészítette az oktatást. A cserkészlet többletet ad a középiskolai nevelésnek, mivel egyrészt lényegénél